

УДК 332.14

*Пашкевич М.С.,
д.е.н, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Харченко М.О.,
аспірант*,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЕФЕКТИВНИХ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ

Постановка проблеми. Функціонування закладів загальної середньої освіти відбувається в нових економічних умовах, яке координується Державною стратегією регіонального розвитку 2020, де однією із задач є оптимізація мережі закладів загальної середньої освіти шляхом формування освітніх округів. Таким чином, постає питання щодо розробки ефективних механізмів інтеграції закладів освіти в освітній округ. Для цього потрібно провести аналіз основних показників системи освіти кожного з регіонів держави для визначення головних ознак системи середньої освіти у регіональному розрізі в Україні, який дозволить в подальшому сформулювати оптимальну стратегію для оптимізації мережі територіальної організації закладів загальної середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Заклади загальної середньої освіти є одними з важливих елементів, які забезпечують формування особистості та фахівця, як абсолютної продуктивної сили для розвитку регіону [1]. Динамічна концепція розміщення продуктивних сил була представлена у фундаментальній науково-дослідній роботі Р. Барро та Х. Сала-і-Мартіна, у якій автори досліджували розміщення продуктивних сил у розвинутих та відсталих країнах світу [2]. Ця ідея була перевірена М. Бартковською та А. Рідлом для європейських регіонів [3]. Спираючись на теоретичну модель регіонального розвитку «центр – периферія» Дж. Фридана [4], яка доводить, що центральні території регіону є більш розвинутими у порівнянні з периферійними, можна висунути гіпотезу, що територіальний фактор впливає на якість надання освітніх послуг та рівень освіти людини. Очікується, що освітні округи дозволять вирівняти цей дисбаланс.

Отже, питання створення освітніх округів є цілком на часі. Разом з тим, потребує подальшого дослідження методика аналізу показників результативності закладів загальної середньої освіти з метою створення ефективних освітніх округів.

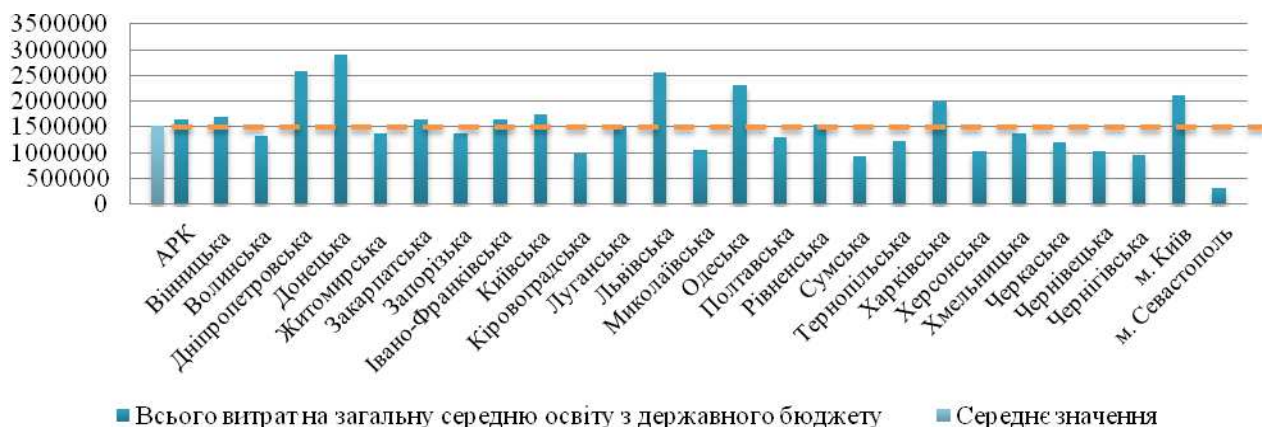
Постановка завдання. Метою дослідження є визначення та обґрунтування показників ефективності закладів загальної середньої освіти для подальшого формування ефективних освітніх округів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під ефективністю закладів загальної середньої освіти пропонується розуміти обсяг витрат на їх утримування з державного бюджету. Оскільки заклади загальної середньої освіти є складовою освітніх округів, можна передбачити, що освітні округи також будуть характеризуватися своєю ефективністю. Таким чином, під ефективністю освітніх округів будемо розуміти таке функціонування взаємопов'язаних закладів дошкільної та загальної середньої освіти, а також підприємств та інших організацій, при якому забезпечуються найменші витрати з місцевого та державного бюджетів на утримання закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

Для аналізу ефективності закладів загальної середньої освіти по регіонах України з метою формування ефективних освітніх округів пропонується використовувати такі первинні показники, за якими ведеться статистичний облік, як: кількість дітей, зайнятих в освітньому процесі, до якого входять діти, які навчаються у закладах дошкільної освіти та діти, які навчаються в закладах загальної середньої освіти; кількість вчителів, що працюють в закладах загальної середньої освіти; кількість закладів загальної середньої освіти у регіоні та рівень їх наповнення; видатки на утримування з державного та місцевого бюджетів [5].

Фінансування закладів загальної середньої освіти відбувається за рахунок державного та місцевого бюджетів. Як видно з рис. 1, найбільший обсяг витрат на загальну середню освіту з державного бюджету у 2014 році спостерігався в Донецькій області, близько 2,8 млрд. грн., а найменший – в Сумській, близько 0,9 млрд. грн. Якщо проаналізувати області відповідно до середнього рівня витрат на загальну середню освіту з державного бюджету, то 14 областей мають витрати на освіту нижче середнього, а 11 – більше середнього рівня.

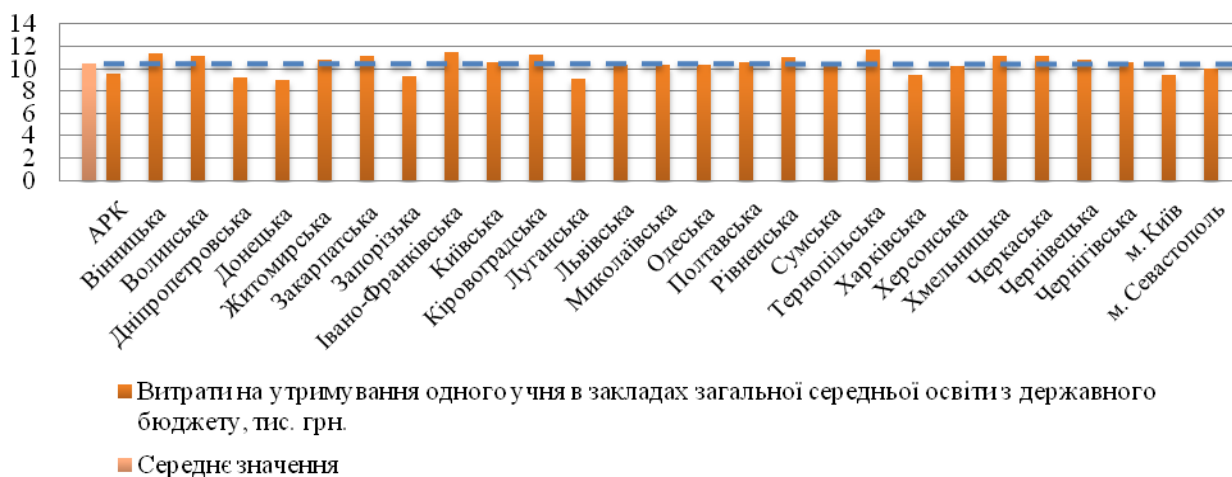
*Науковий керівник: Пашкевич М.С. – д.е.н., доцент

Рис. 1. Витрати на загальну середню освіту з державного бюджету станом на 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

Однак, якщо ці витрати представляти в розрахунку на одного учня (рис. 2), то можна побачити, що найбільший рівень витрат на утримання одного учня в закладах загальної середньої освіти в Тернопільській області, а найменший – в Донецькій. Таким чином, Донецька область – це єдина область в Україні, в якій при найвищих загальних витратах з державного бюджету на загальну середню освіту, витрати на одного учня мають найнижчий рівень.

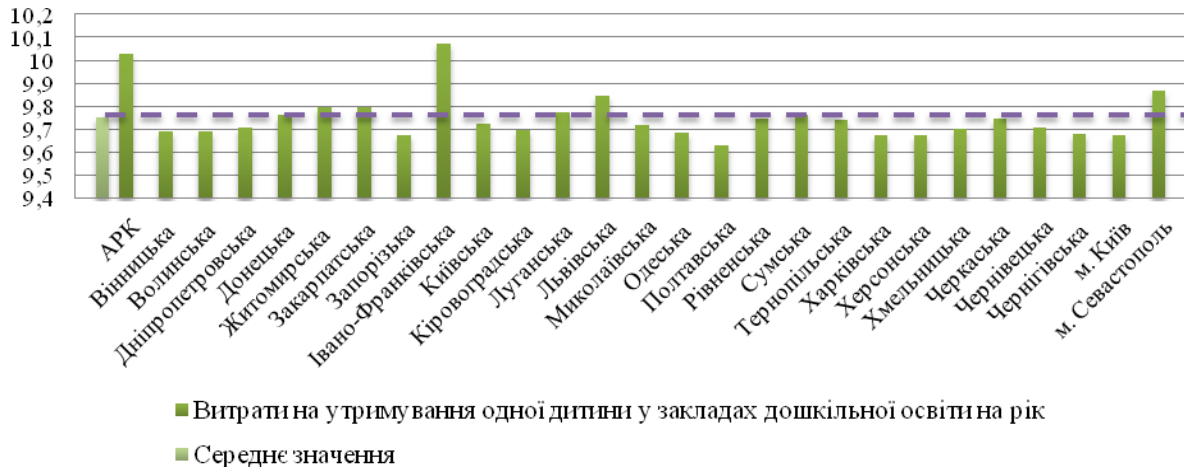
Рис. 2. Витрати на утримання одного учня в закладах загальної середньої освіти з державного бюджету станом на 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

Для порівняння, обсяг витрат на дошкільну освіту з держбюджету на утримання однієї дитини менший та має невелику розбіжність по областях України (рис. 3).

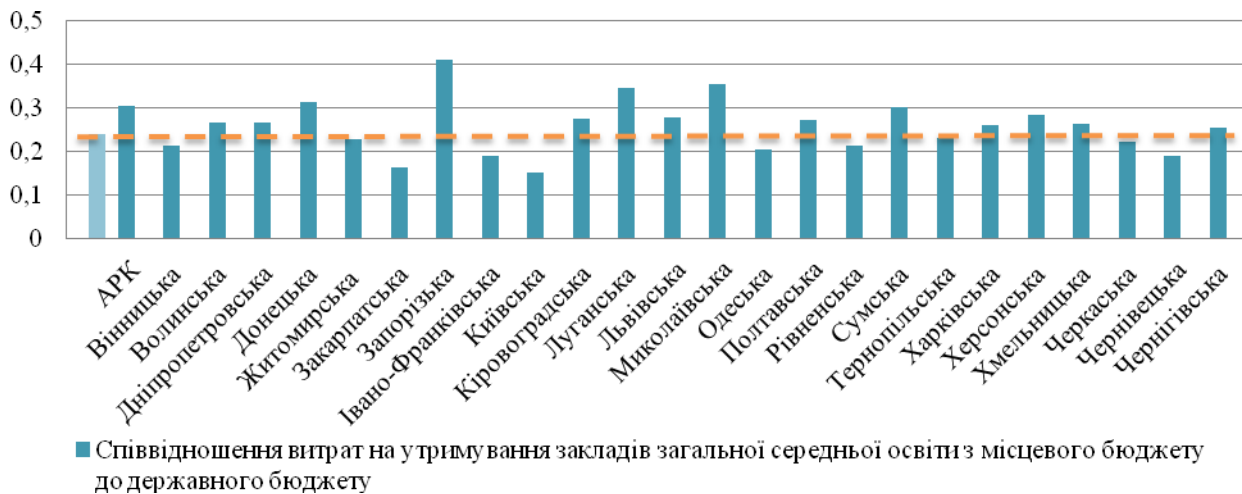
В середньому у 2014 р. з державного бюджету було виділено 9,75 тис. грн. на одну дитину в закладах дошкільної освіти, тоді як на одного учня в закладах загальної середньої освіти виділялось 10,43 тис. грн., що приблизно всього на 7% більше порівняно з дошкільною освітою. Таким чином, не зважаючи на те, що загальна сума витрат на дошкільну освіту за 2014 рік становила 13,9 млрд. грн, що значно менше в порівнянні з витратами на загальну середню освіту, які в 2014 році склали 48,6 млрд. грн, середні витрати на утримання однієї дитини в закладах дошкільної освіти майже однакові з витратами на утримання одного учня в закладах загальної середньої освіти.

Як зазначалось вище, фінансування закладів загальної середньої освіти відбувається за рахунок доходів місцевого бюджету, які враховуються при формуванні суми дотації з державного бюджету для міста. Тобто, доходів міста зазвичай недостатньо для повного фінансування закладів загальної середньої освіти, і тоді з державного бюджету виділяються кошти для додаткового фінансування. Існують такі населені пункти, які практично повністю потребують дотації з державного бюджету для утримання закладів загальної середньої освіти. Таким чином, представляє інтерес показник, який визначає співвідношення фінансування з місцевого бюджету до фінансування з державного бюджету (рис. 4).

Рис. 3. Витрати на утримання однієї дитини в закладах дошкільної освіти з державного бюджету, станом на 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

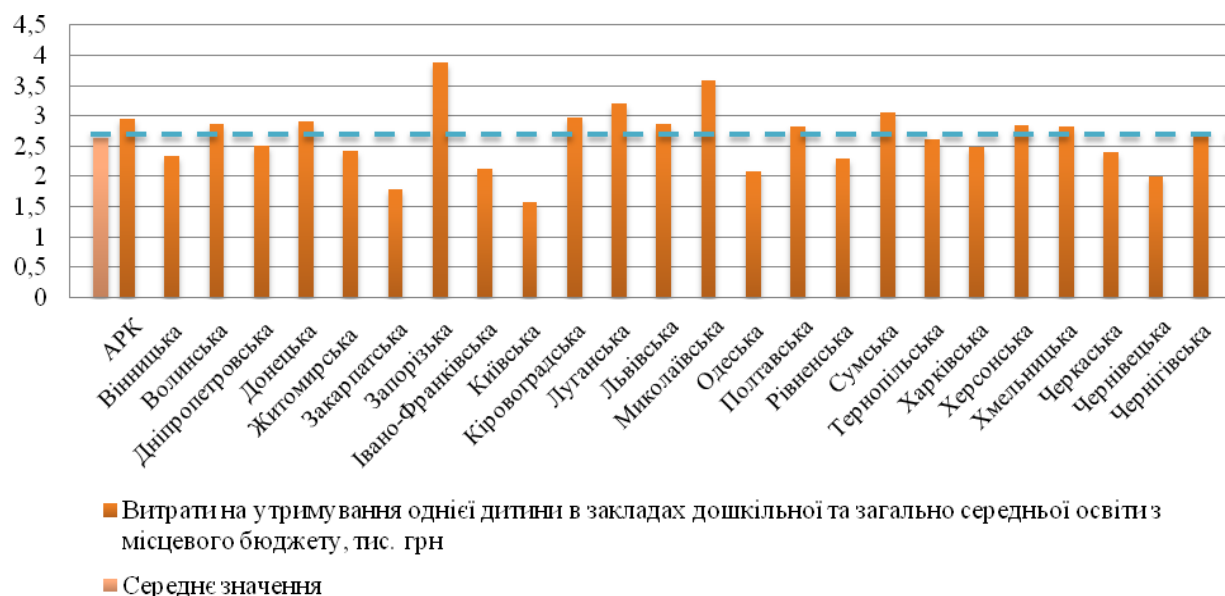

Рис. 4. Співвідношення витрат на утримання закладів загальної середньої освіти з місцевого бюджету до державного бюджету за 2014 р., частка одиниці

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

Наприклад, в Запорізькій області співвідношення фінансування з місцевого бюджету до державного бюджету в 2014 році було найбільшим в порівнянні з іншими областями України та становило 0,41 грн/грн, тобто на 1 грн профінансовану з державного бюджету на утримання закладів загальної середньої освіти, приходиться 0,41 грн, профінансованих з місцевого бюджету. Найменша частка фінансування з місцевого бюджету спостерігається у Київській області та становить 0,15 грн/грн . Це пояснюється тим, що бюджет міста Києва повністю забезпечує свої заклади загальної середньої освіти та знаходиться поза розрахунками Київської області, оскільки має особливий статус.

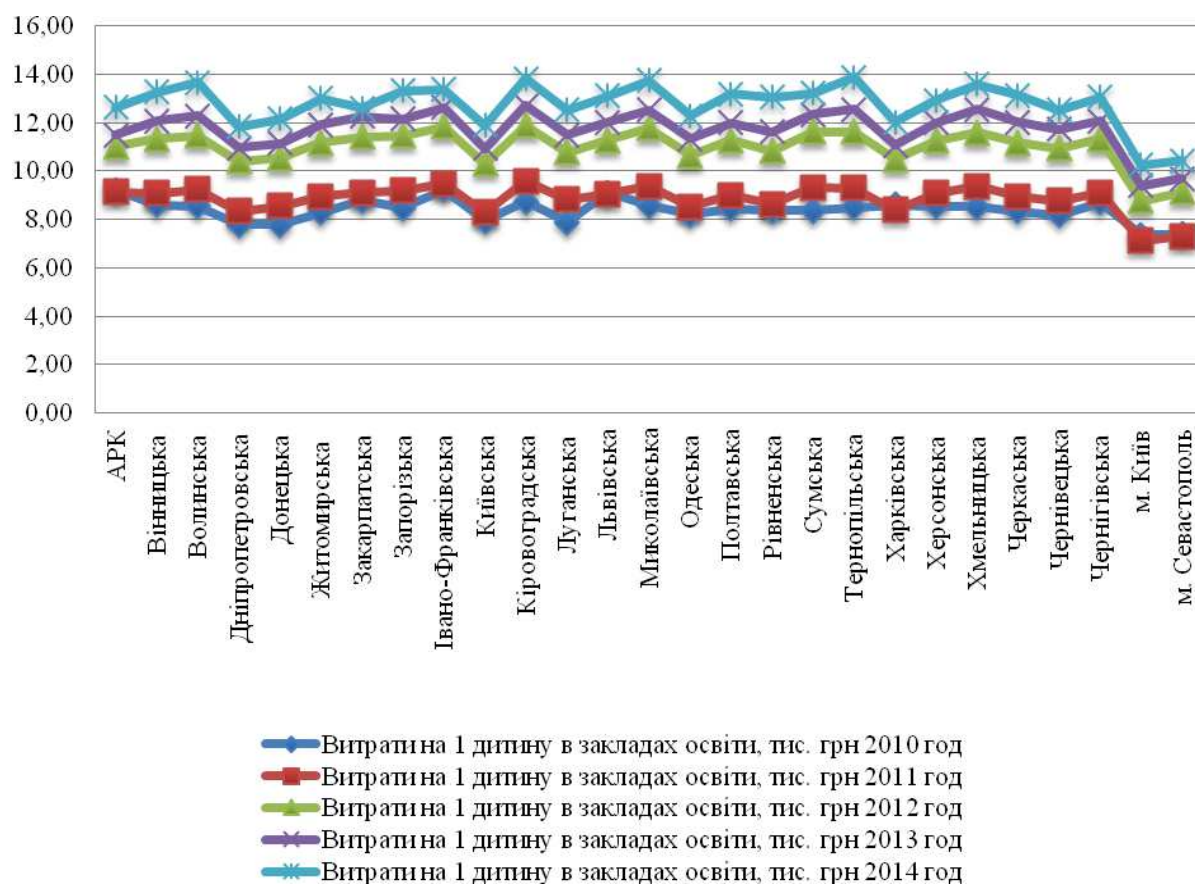
Таким чином, визначення співвідношення витрат на утримання закладів загальної середньої освіти з місцевого бюджету до державного бюджету дозволило вирахувати обсяг витрат з місцевого бюджету на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти по регіонах України (рис. 5). В 2014 році найвищий, серед всіх регіонів держави, обсяг витрат з місцевого бюджету на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти був в Запорізькій області та становив 3,89 тис. грн., а найменший в Київській області – 2,01 тис. грн. Це свідчить про те, що в Запорізькій області доходи місцевого бюджету, хоч і не в повному, але в більшому обсязі перебивають витрати місцевого бюджету, в порівнянні з іншими областями України, за рахунок чого область потребує меншого обсягу дотації з державного бюджету для фінансування освіти, тобто при приблизно однаковому з іншими областями обсязі витрат з місцевого бюджету на дошкільну та загальну середню освіту обсяг дотацій з державного бюджету тут значно менший у порівнянні з іншими областями.

Рис. 5. Витрати на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з місцевого бюджету за 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

На нашу думку, одним з важливих показників при аналізі ефективності закладів освіти є загальний обсяг витрат на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з місцевого та державного бюджетів. Аналізуючи цей показник (рис. 6), можна побачити стійке зростання витрат на утримання однієї дитини у дошкільному, а потім і у загальноосвітньому закладі, за період 2010-2014 років.

Рис. 6. Загальні витрати з державного та місцевого бюджетів на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти України в 2010-2014 рр., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

Наприклад, витрати на утримання 1 учня в закладах освіти Луганської області у 2010 році склали 7,89 тис. грн., а в 2014 році – 12,53 тис. грн., тобто протягом п'яти років відбулося їх фактичне зростання майже на 37%, що є доволі високим. Якщо проіндексувати величину цих витрат у 7,89 тис. грн. на рівень інфляції протягом п'яти років з 2010 до 2014, то сума витрат номінально повинна була б скласти у 2015 році лише 11,3 тис. грн. в умовах того, що рівень інфляції у 2014 році за офіційними даними склав 24,9% (табл. 1). Замість цього, як вже зазначалось, у 2014 році витрати вже досягли рівня 12,53 тис. грн. Також з даних рис. 6 та табл. 1 видно, що протягом періоду, який аналізується, витрати на утримання однієї дитини в закладах освіти стабільно росли, не відповідаючи фактичному рівню інфляції.

Таблиця 1

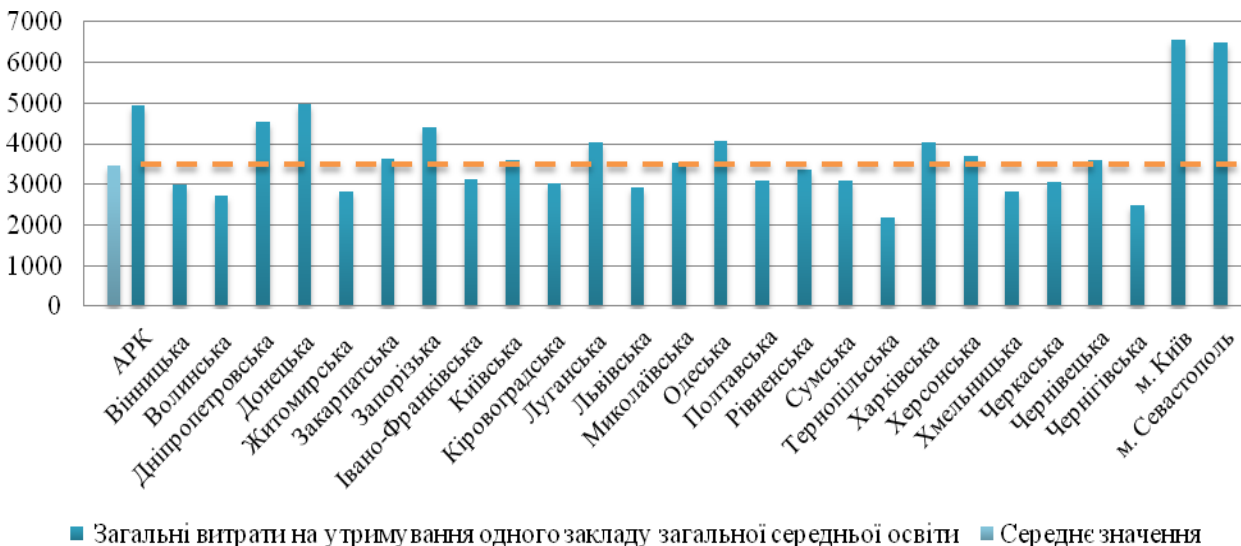
Фактичні витрати на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з урахуванням рівня інфляції в Україні (на прикладі Луганської області)

Рік	Рівень інфляції	Фактичні витрати, грн	Витрати відповідно до рівня інфляції, грн.
2010	9,1%	7894	-
2011	4,6%	8820	8607
2012	-0,2%	10769	9004
2013	0,5%	11488	8985
2014	24,9%	12529	9030
2015			11280

Джерело : розроблено авторами на основі [7]

Таким чином, можна зробити висновок, що підвищення загальних витрат з державного та місцевого бюджетів на утримання однієї дитини в закладах дошкільної та загальної середньої освіти не пов'язане з інфляційними чинниками. На рівень цих витрат впливає багато інших факторів, серед яких якість надання освітніх послуг, стан матеріально-технічної бази, територіальна приналежність тощо.

Тому інтерес представляє такий показник, як витрати на утримання одного закладу загальної середньої освіти по областях України (рис. 7). Аналіз обсягу витрат на утримання одного закладу загальної середньої освіти по регіонах держави показує нерівномірність розподілу цих витрат.

Рис. 7. Загальні витрати на утримання одного закладу загальної середньої освіти, станом на 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

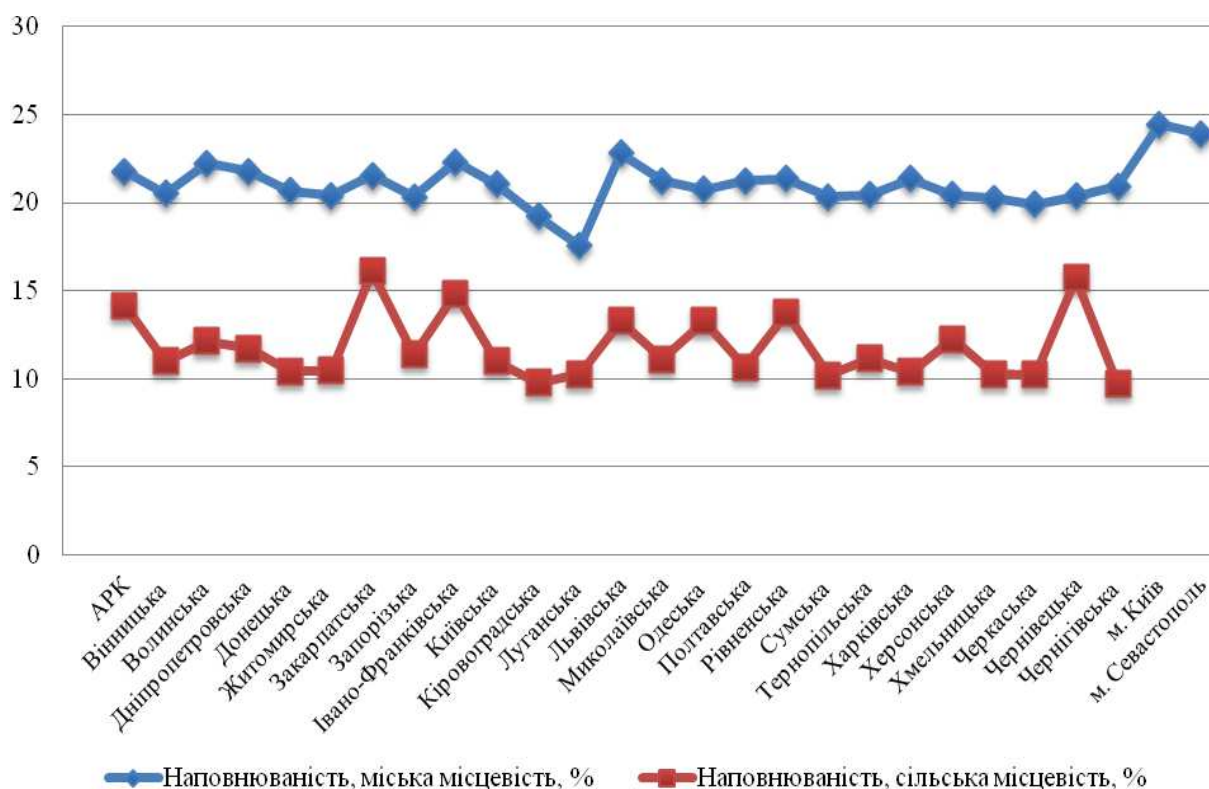
Якщо проаналізувати області відповідно до середнього рівня витрат на утримання одного закладу загальної середньої освіти, то станом на 2014 рік 48% областей мають витрати нижче середнього, а 52% – більше середнього рівня. Так, наприклад, найнижчі витрати на утримання одного закладу загальної середньої освіти спостерігаються в Тернопільській області (2,2 млн. грн.), а найвищі – в м. Києві (6,5 млн. грн.). Така велика розбіжність у 4,3 млн. грн. в обсязі витрат, які спрямовуються на утримання одного закладу загальної середньої освіти, свідчить про потенційну розбіжність у рівні

надання освітніх послуг в цих регіонах. Обмеженість фінансування закладів загальної середньої освіти в деяких областях держави майже виключає можливість суттєвого поліпшення якості надання освітніх послуг та наближення їх до рівня провідних закладів загальної середньої освіти України та інших країн. Це відбувається внаслідок відсутності можливості оновлення матеріально-технічної бази, закупівлі додаткового навчального устаткування тощо. Отже, можна констатувати наявність регіональних диспропорцій у фінансуванні закладів загальної середньої освіти в Україні.

Частково це пояснюється тим, що у різних областях України спостерігається різна наповнюваність закладів загальної середньої освіти, на яку спираються при розрахунку обсягу фінансування з бюджетів. Розглянемо показник наповнюваності закладів загальної середньої освіти.

Фактично, наповнюваність закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності в середньому складає 21% в міській місцевості та 11,8% в сільській місцевості від своєї потужності по регіонах України (рис. 8). Мінімальна наповненість закладів загальної середньої освіти спостерігається в Луганській області та становить лише 17,54 % від реальної потужності цих закладів у міській місцевості та 10,26 % у сільській місцевості. Максимальна наповненість на рівні 24,26% спостерігається у місті Київ. Це дуже низький відсоток, при якому витрати на утримання одного учня в закладах загальної середньої освіти залишаються доволі високими.

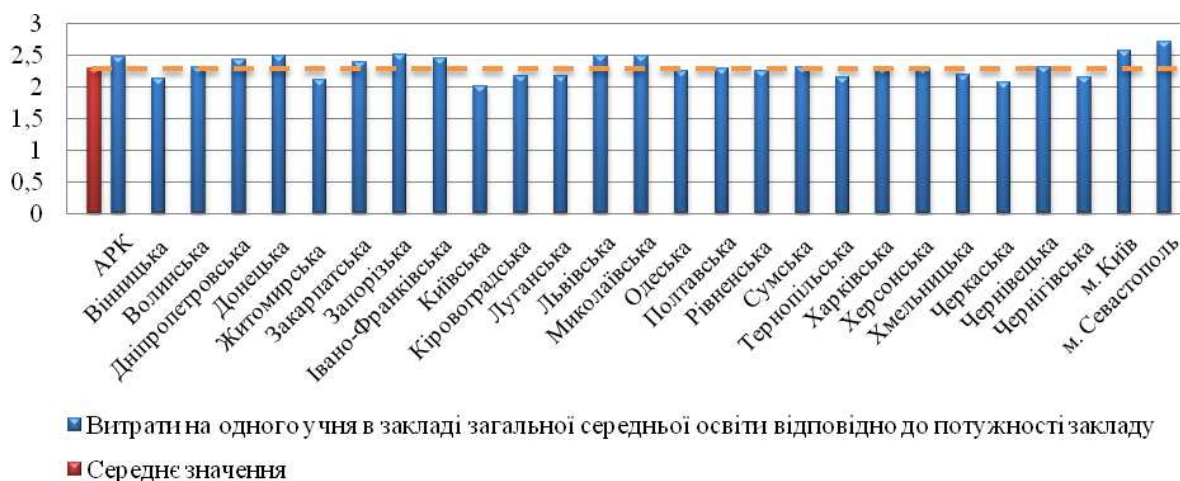
Рис. 8. Наповнюваність закладів загальної середньої освіти в міській та сільській місцевості, станом на 2014 р., %

Джерело : розроблено авторами на основі [7]

Як вже раніше зазначалось, не зважаючи на фактичну кількість учнів в закладах загальної середньої освіти, приміщення цих закладів потрібно утримувати так само, як і при максимальній наповненості, тобто, витрати на тепло-, водопостачання та інші комунальні послуги будуть постійними незалежно від кількості учнів.

Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» мінімальна кількість учнів у класі повинна складати 5 осіб, проте майже всі школи мають класи, які розраховані на 20-30 учнів [8]. Відповідно, навіть, якщо у класі будуть навчатися лише п'ять учнів, а клас за площею розраховано на 30 учнів, витрати на надання освітньої послуги у подібному форматі будуть доволі високі.

Таким чином, при розрахунку витрат на одного учня в закладах загальної середньої освіти при їх заповненні на рівні потужності, середня сума витрат на одного учня буде складати близько 2,3 тис. грн., замість нинішніх 10,43 тис. грн. (рис. 9).

Рис. 9. Витрати на одного учня в закладі загальної середньої освіти при його заповненні на рівні потужності закладу, станом на 2014 р., тис. грн.

Джерело : розроблено авторами на основі [6]

Зрозуміло, що сума витрат на одного учня відповідно до потужності не є точною, але у будь-якому випадку, вона буде значно нижчою від нинішньої, принаймні за рахунок того, що витрати на енергоносії та заробітну плату вчителів будуть розподілятися на значно більшу кількість учнів.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз закладів загальної середньої освіти у регіонах України за вище наведеними показниками ефективності їх функціонування у 2014 році дозволив встановити наступне. Із загальної кількості регіонів України 14 областей мали витрати на загальну середню освіту з державного бюджету нижче середнього рівня у 1,5 млн. грн., а 11 – більше середнього рівня. З державного бюджету в середньому обсяг витрат на одного учня становив 10,43 тис. грн., що складає 81% від загального обсягу витрат на утримання одного учня з державного та місцевого бюджету разом. Відповідно в середньому з місцевого бюджету на одного учня витрачалось 2,52 тис. грн., що становить лише 19% від загальної суми витрат на одного учня. Суттєва диспропорція спостерігається у витратах на утримання одного закладу загальної середньої освіти по регіонах України, тобто, наприклад, в Тернопільській області на заклад загальної середньої освіти витрачається 2,2 млн. грн, а в м. Києві – 6,5 млн. грн., що говорить про відсутність фінансової платформи для зрівняння якості освітніх послуг у регіонах України. Фактично заклади загальної середньої освіти в Україні в середньому заповнені на 21% в міській місцевості та на 12% в сільській місцевості від своєї потужності. Було підраховано, що, якщо заклади загальної середньої освіти будуть працювати на повну потужність, витрати на утримання одного учня скоротяться більше ніж на 50% за рахунок їх перерозподілу на більшу кількість учнів. Все це свідчить про те, що система загальної середньої освіти в Україні потребує не тільки територіальної оптимізації, але й економічної, що дозволить ефективно працювати закладам загальної середньої освіти в освітніх округах та надавати якісні освітні послуги.

Отже, аналіз ефективності закладів загальної середньої освіти по регіонах України дозволив виявити важливі економічні аспекти функціонування системи загальної середньої освіти по регіонах України, на підставі чого у подальшому може бути обґрунтована ефективність створених освітніх округів.

Однак, цього аналізу недостатньо для повного уявлення про те, як повинні бути сформовані освітні округи. Тому на наступному етапі дослідження потрібно проаналізувати результативність закладів загальної середньої освіти для цілей формування саме результативних освітніх округів.

Бібліографічний список

1. Пашкевич М.С. School choice and spatial distribution of rural and township schools in Ukraine / М.С. Пашкевич, О.Ю. Чуріканова, М.О. Харченко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 10. – С. 310-320.
2. Barro R. Convergence / R. Barro, S.-i-M. Xavier // Journal of Political Economy. – 1992. – Vol. 100. – pp. 223-251.
3. Bartkowska M. Regional convergence clubs in Europe: Identification and conditioning factors / M. Bartkowska, A. Riedl // Economic Modelling. – 2012. – Vol. 29. – pp. 22-31.
4. Fredann J. Urbanization Planning and National Development / J. Fredann. – Beverly Hills, London, 1973. – 345 p.

5. Харченко М.О. Вплив просторового розміщення продуктивних сил в системі середньої освіти на показники регіональної економіки / М.А. Харченко // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Том 19, випуск 2. – С. 227-231.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
7. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Про загальну середню освіту : Закон України від 13.05.1999 № 651-XIV : за станом на 10.04.14 / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.

References

1. Pashkevych, M.S., Churikanova, O.Yu. and Kharchenko, M.O. (2014), "School choice and spatial distribution of rural and township schools in Ukraine", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 10. pp. 310-320.
2. Barro R. and Xavier S.-i-M. (1992), "Convergence", *Journal of Political Economy*, Vol. 100, pp. 223-251.
3. Bartkowska, M. and Riedl, A. (2012), "Regional convergence clubs in Europe: Identification and conditioning factors", *Economic Modelling*, Vol.29, pp. 22-31.
4. Fredann, J. (1973), *Urbanization Planning and National Development*, Beverly Hills, London, Great Britain, 345 p.
5. Kharchenko, M.O. (2014), "Influence of the spatial distribution of secondary schools on regional economy performance", *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu*, no.2. pp. 227-231.
6. *Ministerstvo finansiv Ukrainy* [The Ministry of Finance of Ukraine], available at: <http://minfin.gov.ua/> (access date April 8, 2015).
7. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* [State Statistics Service of Ukraine], available at: <http://ukrstat.gov.ua/> (access date April 8, 2015).
8. Verkhovna Rada Ukrainy (1999), *Pro zahalnu seredniu osvitu* [About secondary education], *Zakon Ukrainy* dated 13.05.99 no. 651-XIV, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (access date April 8, 2015).

Пашкевич М.С., Харченко М.О. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЕФЕКТИВНИХ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ

Мета – визначення та обґрунтування показників ефективності закладів загальної середньої освіти для подальшого формування ефективних освітніх округів.

Методика дослідження. У статті, для збору інформації та її систематизації, були використані первинні методи. Логіко-аналітичний метод дозволив глибоко проаналізувати та вивчити всі показники ефективності закладів загальної освіти та виявити недоліки функціонування існуючої мережі закладів загальної середньої освіти.

Результати. Аналіз показників ефективності закладів загальної середньої освіти по регіонах України дозволив виявити важливі економічні аспекти функціонування системи загальної середньої освіти по регіонах України, на підставі чого у подальшому може бути обґрунтована ефективність створених освітніх округів. Також в статті доведено, що система загальної середньої освіти в Україні потребує не тільки територіальної оптимізації, але й економічної, що дозволить ефективно працювати закладам загальної середньої освіти в освітніх округах та надавати якісні освітні послуги. Представлено результати порівняння регіонів України за показниками ефективності функціонування закладів загальної середньої освіти.

Наукова новизна. Дістали подальшого розвитку теоретичні основи територіального розміщення продуктивних сил шляхом обґрунтування показників ефективності функціонування закладів загальної середньої освіти у регіонах України для цілей створення освітніх округів.

Практична значущість. На основі обґрунтованих показників ефективності закладів загальної середньої освіти в подальшому стає можливим оцінка шкіл при прийнятті рішень щодо їх закриття або включення у освітній округи.

Ключові слова: заклад загальної середньої освіти, ефективність, освітній округ.

Pashkevych M.S., Kharchenko M.A. ANALYSIS OF SCHOOLS' PERFORMANCE EFFICIENCY ACROSS THE REGIONS OF UKRAINE FOR THE DEVELOPMENT OF EFFICIENT EDUCATIONAL DOMAINS

Purpose. The purpose of the article is to define and justify indicators of schools' efficiency that can be the framework for further development of educational domains.

Methodology of research. Initial methods were used in the article for collecting information and its systemizing. The logic and analytic method allowed deep analysis and study of all available indicators of the schools' efficiency with further outlining the weaknesses of the entire school network.

Findings. The analysis of the schools' efficiency across the regions of Ukraine according to the set of selected indicators showed important economic issues inherent to the whole system of education in Ukraine. It may be the premises for further development of the efficient educational domains. The article proves that the school system in Ukraine requires not only the spatial but also economic optimization. It will allow schools to perform efficiently and

provide educational services of high quality. The article also represents results of the comparative analysis of Ukrainian regions according to the efficiency of schools' performance.

Originality. The theoretical concepts of the spatial distribution of productive forces were developed through the selection of indicators representing schools' performance efficiency across the regions of Ukraine for further creation of educational domains.

Practical value. On the basis of justified indicators of schools' performance efficiency, the assessment of schools while taking a decision of their closure or inclusion into the educational domain becomes possible.

Key words: school, efficiency, educational domains.

Пашкевич М.С., Харченко М.А. АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ В РЕГИОНАХ УКРАИНЫ, КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЭФФЕКТИВНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОКРУГОВ

Цель – определение и обоснование показателей эффективности общеобразовательных учреждений для дальнейшего формирования эффективных образовательных округов.

Методика исследования. В статье, для сбора информации и ее систематизации, были использованы первичные методы. Логико-аналитический метод позволил глубоко проанализировать и изучить все показатели эффективности общеобразовательных учреждений и выявить недостатки функционирования существующей сети учреждений общего среднего образования.

Результаты. Анализ эффективности общеобразовательных учреждений по регионам Украины позволил выявить важные экономические аспекты функционирования системы общего среднего образования по регионам Украины, на основании чего в дальнейшем может быть обоснована эффективность созданных образовательных округов. Также в статье доказано, что система общего среднего образования в Украине требует не только территориальной оптимизации, но и экономической, что позволит эффективно работать заведениям общего среднего образования в образовательных округах и предоставлять качественные образовательные услуги. Представлены результаты сравнения регионов Украины по показателям эффективности функционирования общеобразовательных учреждений.

Научная новизна. Получили дальнейшее развитие теоретические основы территориального размещения производительных сил путем обоснования показателей эффективности функционирования учреждений общего среднего образования в регионах Украины для целей создания образовательных округов.

Практическая значимость. На основе обоснованных показателей эффективности общеобразовательных учреждений в дальнейшем становится возможным оценка школ при принятии решений по их закрытию или включению в образовательные округа.

Ключевые слова: общеобразовательные учреждения, эффективность, образовательный округ.

УДК 311.312:330.322.3:37

**Яровенко Т.С.,
к.е.н., доцент, докторант,
доцент кафедры статистики, обліку та економічної інформатики,
Дніпропетровський національний університет імені Олеса Гончара**

СТАТИСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТЬОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. ХХІ століття було проголошено ЮНЕСКО «Століттям освіти», що привернуло увагу до сфери освіти та відзначилося активізацією її моніторингу у більшості країн світу.

У законодавчих актах, які регулюють функціонування та розвиток галузі освіти, зокрема, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [1], наголошується на необхідності проведення систематичного освітнього моніторингу задля підвищення ефективності управлінських рішень й результативності державної освітньої політики, а також обґрунтування необхідності та наслідків впровадження освітніх реформ.

Особливо актуальним в умовах сьогодення є підвищення об'єктивності та надійності інформації про результати інвестиційної діяльності у національній освітній сфері. Система статистики освіти за роки незалежності України не набула сучасних рис, адже вона заснована на підходах часів планової економіки, де ця сфера не розглядалася, як ринкова, а поняття «освітні інвестиції» не використовувалось.

Існуюча система статистичного моніторингу інвестиційних процесів в освіті є простим набором даних, які характеризують кількісні аспекти за кількома різними напрямками. У ній відсутні узагальнюючі синтетичні показники, на підставі яких можна робити висновки про ефективність реалізації інвестиційної освітньої політики та інвестиційних освітніх проєктів. Крім того, вона характеризується недостатністю даних, які збирають та оприлюднюють органи статистики; відсутністю висвітлення у повному обсязі руху інвестиційних потоків на різних рівнях та їх перерозподілу, що